

The background of the entire page is a close-up photograph of a grey, textured concrete surface. Scattered across this surface are several bright red handprints, some of which are clearly visible and others partially obscured. The handprints vary in orientation and size, suggesting they were made by multiple people. The overall tone is somber and evocative.

Årets samordnings- dag!

**avtryck från en konferensdag med
Samordningsförbunden i Västra Götaland
10 oktober 2011 i Göteborg**

INNEHÅLL

VÄLKOMMEN OCH INLEDNING

Johan Jonsson 3

Det är inte de utestängda som behöver komma in – DET ÄR DE INSTÄNGDA SOM BEHÖVER KOMMA UT

Håkan Andersson 4

HUR MÅR SAMVERKAN?

Jenny Kärrholm 6

Budgetpropositionen:

BLEV DET NÅGOT TILL SAMORDNINGSFÖRBUNDEN?

Gunilla Nordgren 8

BERÄTTELSEN OM M

Irene Kolsrud 10

NÅN SOM BEHÖVER LITE MENTAL TRÄNING?

Igor Adoris 12

Arrangörsgänget till vänster – Janet Wohlfart, Charlotte Axelsson, Gudrun Emilsdottir, Samuel Grahn och Tomas Rosenlundh – och incheckning på Burgårdens Konferenscenter i Göteborg. Årets samordningsdag kunde ta sin början.

Finansiell samordning?

... det är när ett plus ett plus ett plus ett

blir **ett** och fungerar som en helhet för individen.

BILDEN TOGS TILL SKRIFTEN ATT FÖRÄNDRA VÄLFÄRDEN, SOM PRODUCERADES 2004 MED BLAND ANDRA NÅGRA AV VÄSTRA GÖTALANDS SAMORDNINGSFÖRBUND SOM AVSÄNDARE. BUDSKAPET STÅR SIG.

Johan Jonsson höll i trådarna på årets samordningsdag.

“Du blir aldrig färdig ... och det är som det skall”

Dessa diktrader fick denna samordningsdag bli startrader. Johan Jonsson, folkhälsochef i Västra Götalandsregionen, valde att citera Sveriges alldeles färske nobelpristagare Tomas Tranströmer.

– Den är en bra devis för förbunden, för färdiga blir vi aldrig, sa Johan som faktiskt hållit på med just samordningsfrågor ända sedan begynnelsen. Och att etableringsfasen är passerad måste man väl kunna säga när 204 av landets 290 kommuner har samordningsförbund och 48 av 49 kommuner i Västra Götalandsregionen.

– Vi går in i en utvecklingsfas då vi ska använda all den struktur och kompetens som vi förvärvat.

De 350 deltagarna föreföll mycket nöjda med uttalandet, nickade och applåderade Johan. •

Romanska bågar

*Inne i den väldiga romanska kyrkan
trängdes turisterna i halvmörkret.
Valv gapade bakom valv och ingen överblick.
Några ljuslågor fladdrade.
En ängel utan ansikte omfamnade mig
och viskade genom hela kroppen:
“Skäms inte för att du är människa, var stolt!
Inne i dig öppnar sig valv bakom valv oändligt.
Du blir aldrig färdig, och det är som det skall.”
Jag var blind av tårar
och föstes ut på den solsjudande piazzan tillsammans med Mr och Mrs Jones,
Herr Tanaka och Signora Sabatini,
och inne i dem alla öppnade sig valv bakom valv oändligt.*

(Ur diktsamlingen “För levande och döda”, 1989)

De utestängda behöver inte komma in – det är de instängda som behöver komma ut

Psykiater Håkan Andersson tog till orda:

– Idag tänkte jag prata om hur det är att vara innanför och utanför. Vilka arbetsgivare och enkla jobb vi behöver. Hur möten kan förändra och att en ny myndighet borde se dagens ljus samtidigt som vi inför solidarisk individualism.

Synen på arbetskraft, kompetens och tempo har milt sagt förändrats. För några tiotals år sedan slimmade man inga organisationer utan såg till att det fanns folk så det räckte:

– När man behövde tio man anställde man tolv för säkerhets skull. Idag tar man åtta – det är de anorektiska organisationernas värld.

Tuffa villkor gäller och alla förväntas anpassa sig till arbetsplatsernas krav. Samhället genomgår samtidigt någon form av medikalisering, enligt Håkan Andersson. Fler och fler sjukförklarar och nya diagnossystem vidgar sjukbegreppet ytterligare.

– Fullt ut kommer vi alla att bli sjuka. Redan idag har 38 procent av Europas befolkning en psykiatrisk diagnos.

Vem uppskattar *den* arbetsförmågan?

Förr i tiden, när Håkan Andersson var ung, fick alla jobb. Det fanns plats för alla, ingen blev utan. Idag

är det mellan 17 och 50 procent arbetslöshet i Europa.

Det som är problemet idag är att vi har ett efterfrågeproblem; inte ett utbudspenproblem.

– Vem vill ha den arbetskraft som finns? Hur ökar vi efterfrågan på just *den* arbetsförmågan? Och vilka – bland personer och företag – ska motiveras till att hjälpa till att förändra situationen?

Vissa kan

”Larsa”, Lars-Åke Andersson, är en välkänd skarborgare från Töreboda med en specialmetod för att få folk i arbete oavsett diagnos.

Han övertalade helt enkelt arbetsgivarna att ta emot praktikanter och gav arbetsgivarna den trygghet de behövde för att våga ta steget. Och efter några dagar hade det uppstått relationer som man hade svårt att bryta.

Larsa nådde ända till riksdagsnivå med sina be-

rättelser om hur han bar sig åt för att skaffa fram jobb.

– Larsa är 65 nu men han har kvar sin syn på relationer och det är precis som på äktenskapsmarknaden; det räcker inte att bara den ena vill. Det krävs tillit från två håll; båda måste våga.

Vi vill göra skillnad

Det betyder, med andra ord, att ingen ska göra en uppoffring utan istället känna att de gör något meningsfullt som faktiskt gör skillnad.

– Jag kan jämföra med mig själv. Folk frågar mig ofta om hur jag står ut med mitt jobb som psykiater – bara möta folk när de mår som sämst. Men jag ser det tvärtom. Det är ganska uppbyggligt att möta dem som blir allt bättre. Tvärtom vore förfärligt!

– Lika förfärligt som att anställa folk när de är på topp och sen se dem brytas ner. Det är kanske bättre att ta de slitna och trötta och se dem bli allt bättre ..?

Många arbetsgivare har kompetensen att hitta skärningspunkten mellan drivkraft och förmåga och är sugna på att göra något bättre än att bara tjäna pengar, är Håkan Andersson övertygad om. Det finns folk som har funnit nya incitament för sitt liv och arbete.

Validera resurserna!

I grund och botten är det ingen större skillnad på folk. Alla har möjlighet att starta om och att utvecklas, anser Håkan Andersson.

Av den anledningen borde arbetsförmedlingen

och försäkringskassan slås ihop och bli en omställningsmyndighet, en myndighet som skulle se möjligheter i stället för att granska brister. Se vad man kan göra. Då skulle alla som känner att de vill utvecklas få hjälp

– Det kunde skapa en ny typ av välfärd, individanpassad hjälp. Inte minst därför att vi kommer att behöva alla i arbete när 40-talisterna går i pension.

Livet är orättvist

Rättvisa är svår att försvara eftersom alla inte har samma förutsättningar från början.

– Utfallet av liv är inte lätt ...

Även om man på arbetsförmedlingen gör så gott man kan och bland annat försöker lära ut hur man skriver cv, så är det inte det som är krusket.

– Det är cv:ts innehåll som är fel – inte formen, utropar Håkan och undrar hur vi ska skapa nytt cv-innehåll åt dessa personer.

Det måste utvecklas nya kvalitetsystem som tar vara på kunskap, erfarenhet och talang. Folk skulle skaffa sig resursinsikt, ”var har jag mina starka sidor?”. Valideringsresultatet och ett lönebidrag skulle ge alla chans att komma ut på arbetsmarknaden.

Certifiering

Arbetsgivarna kanske också behöver någonting. Bönder till exempel har genom åren fått stora bidrag för att de vid sidan av också producerar landskapsvård, eftersom vi ser öppna landskap som kvalitet.

– Kanske skulle vi kunna få arbetsgivarna att certifieras för att ta hand om människor likaväl som miljö, en HR-certifiering?

Håkan Andersson kommenterade landstingen som aldrig lyckats ta hand om sin egen personal och som borde anpassa arbetsplatserna efter sina anställda och belönas för att de öppnar sina arbetsplatser för fler. En form av solidarisk individualism.

Håkans stora dröm är omställningsmyndigheten, det möjligas myndighet. Med ekonomiska incitament bland både arbetsgivare och -tagare. Håkan värdade till åhörarna:

– Ni kan öppna ögonen på människor för detta. Ni kan göra skillnad redan nu. Jag ber er tänka på detta.

– Men det krävs nog ett rejält lönebidrag ... •

”Ni kan öppna ögonen på människor. Ni kan göra skillnad.

Håkan Andersson, psykiater, föreslår arbetsgivare att anställa de slitna och trötta och se dem bli allt bättre.

Jenny Kärrholm pekade på vikten av att ta fram bra samordningsdata.

Hur mår samverkan?

Jenny Kärrholm äntrade scenen för att berätta om rapporten som kom förra våren och handlar om hur samverkan inom socialförsäkringen fungerar.

– Rapporten visar att fyrpartssamverkan har bättre förutsättningar att lyckas än övriga samverkansformer i jämförelsen. Fyrpartssamverkan har en stabil och bra struktur, konstaterade Jenny.

Uppdraget till Isf, Inspektionen för socialförsäkringen, kom från regeringen och syftade till att sammanställa de utvärderingar och uppföljningar som finns om de samverkansformer som finansierats med sjukpenninganslaget. Rapporter från hela landet skulle hämtas in, innehållet sammanställas, bedömas och i möjligaste mån jämföras.

– Vi valde att avgränsa till rapporter gjorda mellan 2004 och 2010 eftersom vi ville lägga fokus på det som hänt sedan finsamslagstiftningen trädde i kraft 2003. Ytterligare an avgränsning vi gjorde var att bara titta på externa rapporter; inte de som utvärderade det egna arbetet.

Det blev 121 rapporter. Fyra avsåg handlingsplanssamverkan, fem tvåpartssamverkan, nittiofyra fyrpartssamverkan och nitton rapporter var försäkringskassans återrapporteringar till regeringen. De flesta var olika former av före- och efterjämförelser. Endast en utvärdering hade en kontrollgrupp att jämföra mot.

Tydliga framgångsfaktorer

I rapporterna kan man avläsa att det finns fram-

gångsfaktorer i samverkansarbetet: tydlig målgrupp, relevanta aktörer, förankring, incitament att samverka, formaliserade kontakter, gemensamt arbetssätt och synsätt, gemensamma utbildningsinsatser och ett ledarskap som inte bevakar revir.

– Internationell forskning visar på identiska faktorer. Det vi kunde konstatera efter att ha läst alla dessa rapporter var att det fanns en mättnadsgrad bland de faktorer som i studierna redovisats hindra eller främja framgång i samverkan. Vi kom med andra ord till en punkt där samma faktorer återkom gång på gång. Det kanske är dags att ta ett steg vidare med utvärderingarna, funderade Jenny Kärrholm och beskrev hur resultaten för de olika typerna av samverkan utföll:

– I tvåpartssamverkan finns resultat som pekat på att det mer handlade om samarbete än riktig samverkan. Homogena resursteam som jobbat ihop i 15 år jämfördes med ”hopfösta” team som inte höll måttet.

frågasatt mål

Också när det gäller de fyra rapporter som avsåg

handlingsplanssamverkan kom man fram till att inte alla relevanta aktörer är med och att det saknas utvärderingar för att kunna dra några slutsatser. Försäkringskassans återrapportering visade att endast 28 procent av deltagarna, istället för målsatta 40 procent, var i arbete eller utbildning vid projektets slut.

– Fast egentligen vet vi inte vad som är ett bra resultat eller varför målet satts till just 40 procent, kommenterade Jenny som också ansåg det anmärkningsvärt att denna handlingsplanssamverkan, som funnits sedan 2002, inte utvärderats i större utsträckning.

Långsiktigt finansiering önskvärd

Rapporterna om fyrpartssamverkan var allra flest; tjugo av dem var samhällsekonomiska utvärderingar medan övriga sjuttiofyra i huvudsak var uppföljningar.

– Fyrpartssamverkan har bäst förutsättningar att lyckas eftersom den har förankring i ledning, man arbetar utifrån en gemensam plattform och sätter individen i centrum, konstaterade Jenny.

Däremot är det en brist att beställare och mottagare av utvärderingar saknas. Förbunden borde i högre utsträckning producera tillförlitlig och relevant statistik för att det ska vara möjligt att utvärdera över huvud taget.

– Jag är övertygad om att bra data skulle öka forskningen explosionsartat. Vi har också fört fram till regeringen att samverkan inte är något man skapar på en dag. Det krävs mycket för att hitta gemensam målsättning och vill man ha en utveckling krävs också långsiktig finansiering.

Höj kraven på utvärderingarna

Slutsatsen i rapporten är, bland andra, att det behövs mer effektutvärdering.

– Före- och efterjämförelser är bra! Målutvärderingar är bra! Kraven på utvärderingar borde vara högre! Dessutom saknas effektiva beställare och mottagare av utvärderingsrapporterna. Målen med utvärderingarna behöver också preciseras och relateras till målgrupp.

– Kanske saknas det också kompetens hos en del utvärderare. Det är viktigt att ställa krav! Och när det saknas mottagare ... vart tar egentligen utvärderingarna vägen, och vems ansvar är det att sammanställa och föra kunskapen vidare, frågade Jenny och lade fram förslagen:

- Initiera en effektutvärdering av den nationella handlingsplanssamverkan.
- Kravet på samordningsförbunden att utvärdera

sig själva bör tas bort. Ta fram bra statistik istället.

- Det krävs mer långsiktig finansiering av fyrpartssamverkan.
- Inkludera de relevanta aktörerna.
- Vid beslut om fortsatt satsning bör man ställa krav på utvärdering och utformning.

Bra data saknas

Budskapet Jenny Kärrholm vill förmedla är att grundförutsättningen för all utvärdering är tillgång till bra data. Och det krävs rätt sorts samverkan för rätt målgrupp som mäts på rätt sätt i rätt tid.

– Då först kan vi mäta och jämföra resultat!

De utvärderingar som inte visat positiva resultat har hittills bland annat handlat om mindre systematiskt organiserad samverkan eller om insatser som riktats till målgrupper som till stor del återgår i arbete av sig själva.

– Välj inte den målgrupp som normalt återgår till arbete av sig själv ..., utropade Jenny och frågade retoriskt vad vill vi egentligen med samverkan? Är det återgång i arbete eller är det att uppnå livskvalitet?

Resultat eller effekter i samverkansarbetet låter ofta dröja på sig, eftersom det tar tid att ändra beteendemönster. Att gå till ett arbetsliv är inget man gör på kort tid om man varit borta från arbetsmarknaden länge och dessutom varit sjuk under tiden:

– Därför handlar utvärderingarnas kvalitet också om *när* man mäter.

Vad ska mätas?

I det nya uppdrag som Inspektionen för socialförsäkringen fått ingår att föreslå hur ett samlat stöd för systematisk utvärdering av samordningsförbundens insatser kan utvecklas. Man önskar också få beskrivning och definiering av relevanta effektmål plus förslag på vilken instans som kan ges ett löpande ansvar för ett sådant samlat stöd.

Jenny Kärrholm kommenterade slutsatserna i Rapport 2011:14:

– Det är ruggigt svårt att effektutvärdera och för att samla kunskapen måste datainsamlingen centraliseras vilket kommer att kräva mycket tid. Vi måste titta på *vad* som ska mätas – kanske är det minskad vårdkonsumtion eller minskad läkemedelskonsumtion? För individer som står långt från arbetsmarknaden är det inte alltid relevant att mäta resultaten i återgång i arbete.

– Detta behöver utvecklas, avslutade Jenny Kärrholm. •

Budgetpropositionen: Blev det något till samordningsförbunden?

Gunilla Nordgren (M) från socialförsäkringsutskottet, tillika ordförande i Samordningsförbundet Nils, kom för att redogöra för regeringens budgetproposition. Vad kan egentligen samordningsförbunden och samhällets välfärd förvänta sig under kommande år?

Oron i omvärlden påverkar förstås också Sverige på olika sätt; främst att tillväxten skrivs ned och att arbetsmarknaden försvagas.

– Vi har en väldigt sträng och återhållsam finansminister ... Eftersom vi inte vet vad som kan hända framöver tar vi det säkra före det osäkra. Vi förväntar oss en kraftig avmattning för 2012 och att arbetslösheten förväntas stiga till åtta procent

för att sedan sjunka igen.

Men oron kommer att stå sig, menade Gunilla Nordgren och pekade på att Sverige måste värna sin position och därför har reformutrymmet minskat med 15 miljarder på ett halvår. Inriktningen på budgeten är att möta inbromsningen utan att riskera välfärden samt stärka stabiliteten och åstadkomma tillväxt. Ett arbetsmarknadspaket och en infrastruktursatsning ska hjälpa till.

Bland åtgärderna återfinns också sänkt restaurangmoms, förenklingar för småföretagare och åtgärdsprogram för utbildningssystemet.

Välfärdsåtgärder

Man tänker sig också en rad åtgärder för att välfärden ska komma alla till del genom att hälso- och sjukvården ska vara tillgänglig för alla, sjukförsäkringen ska värnas och förbättra för unga, barnfamiljer och pensionärer. På migrationssidan ska det bli lättare att komma i jobb. Det ska också bli avdragsgillt att öppna plånboken och skänka gåvor till ideella verksamheter.

Trygghetsmarginalerna för utsatta grupper ska förstärkas genom att bostadstillägget höjs för pensionärer och -bidraget höjs för barnfamiljer och unga utan barn.

Gunilla Nordgren är moderat riksdagskvinnor tillika ordförande i ett samordningsförbund.

– Så mycket som 98 procent går till dem som har de lägsta inkomsterna, kommenterade Gunilla Nordgren.

Övriga reformområden svenskarna kan förvänta sig enligt budgetpropositionen är

- värna finansiell stabilitet
- energi och klimat
- supermiljöbilspremie för bilar med låga utsläpp
- bättre villkor för andrahandsuthyrning
- höjd skatt på tobak

Eget anslag till samordningsförbunden

Reformambitionerna är att minska utanförskapet, och öka varaktig sysselsättning och göra det mer attraktivt att utbilda sig och driva företag.

– Stora pensionsavgångar kommer så fler måste jobba! Därför förbättrar vi företagsklimatet och villkoren för företagande. Alla stora företag har varit små en gång, sa Gunilla Nordgren uppmuntrande.

Också sjukförsäkringen ska ses över:

Möjligheterna till individuella bedömningar efter 2,5 år i sjukförsäkringen ökar, det kommer nya ersättningar för de som är fortsatt arbetsförmögna eller har låg SGI samt nytt bostadsstöd. Det blir ökat anslag och satsning på rehabilitering, tidiga och aktiva insatser. Fler vägar tillbaka till arbetsmarknaden

skapas och det blir en satsning på samordningsförbunden i eget anslag för att underlätta planering och drivandet av verksamheter.

– Detta är viktigt, för det är en stor positiv sak att få ihop fyra parter, kommenterade ordföranden i Samordningsförbundet Nils.

Lönebidragsfinansierade jobb

Gunilla Nordgren kunde också berätta att sjukskrivningarna nu är nere på samma nivå som för jämförbara länder vilket ger minskade utgifter för sjukfrånvaro och mer resurser till rehabilitering.

Och på frågan om hur det går för de som omförsäkras, hade Gunilla besked att ge.

Av de 41 275 som lämnade sjukförsäkringen under 2010 hade 55 procent inte återvänt till sjukförsäkringen i maj 2011. Av de som deltagit i ALI och inte återvänt till sjukförsäkringen var i maj 25 procent i arbete, 18 procent arbetsökande och 46 procent deltagande i arbetsförmedlingens olika program. Samtidigt minskar antalet förtidspensioneringar.

Kanske kan de blivande 4 400 lönebidragsfinansierade platserna inom kulturområdet vara en åtgärd som kan stödja samordningsförbundens arbete. •

Inte för att skryta, men jag jobbar på Samordningsförbundet

Visst vet väl samordnare att de spelar roll! Men det är inte så ofta någon ställer sig på scen och berättar om vad det är som gör det egna arbetet så viktigt. Men denna dag skulle det hända: psykolog Irene Kolsrud i Samordningsförbundet Mölndal, Partille, Härryda och Lerum bjöd på sin arbetsvardag och *berättelsen om M*.

Irene förmedlade vikten av tillit och förtroende i alla led, från regering till deltagare, och att det som får människor att växa och utvecklas är att få känna sig utvald och viktig. Och att det är viktigt med kontinuitet och att förmedla hopp. Och att de som jobbar i samordningsförbunden har unika möjligheter som inte finns någon annanstans och att det är fantastiskt roligt och uppbyggande att få möjlighet att jobba så.

Här följer ett utdrag ur

Berättelsen om M

... Jag är övertygad om att det som har hjälpt just M att utvecklas är att hon har fått känna sig trygg med oss. Trots att hon har agerat ut, trots att hon har gråtit och skrikat, trots att hon har tyckt att vi har varit dumma och orättvisa så har hon alltid varit välkommen till oss. Hon har behövt få vara tonåring och agera ut som tonåringar ska, för att kunna bli vuxen så småningom. Det är i kontinuiteten och i den tryggheten som hon har funnit modet att pröva sina vingar och hon har kommit bel och hållen genom den första delen av processen. Tonårstiden är en del av vuxenblivandet och hon har fått en möjlighet att "göra om" bitar av den här. Det enda vi har behövt göra är att stå ut, tycka om henne ändå, och oförtrutet fortsätta att göra det vi lovade henne att vi skulle göra för henne.

Det är de "individuella lösningarna" som är vår framgångsfaktor, med M, och med våra andra deltagare. Att en människa kan få komma som deltagare till Samordningsförbundet och bli erbjuden något som ingen annan tidigare erbjudit dem, just det där lilla extra som just den personen behöver för att kunna ta sig vidare i livet.

Den gemensamma nämnaren för i stort ett alla som kommer till oss är ångest. Humor och lek är effektiva ångestavledare. Se till att få till åtminstone ett ordentligt skratt vid varje möte, med varenda en. En klar identitet och klara gränser mot omgivningen kan också binda ångest. Hjälpt personen att själv definiera vem hon eller han är och vad hon eller han önskar sig av livet. Låt personens egna tankar om vad hon eller han behöver hjälp med för att komma vidare styra vad du väljer att erbjuda för insatser. För vissa personer kan en återgång till ett tidigare utvecklingstillstånd, eller regression, även kallat "upprepningstvång", skapa trygghet. Det kan visa sig på många olika sätt, jag har berättat om M, ni kan säkert komma på andra exempel själva. Det enda ni behöver göra när detta händer är att stå ut, att finnas kvar, att vara ställföreträdande självförtroende ett litet tag tills det går över.

Det som gör skillnad i människors liv, det som gör att man vågar göra sånt man egentligen inte törs, är att få känna sig viktig, utvald, det är något särskilt med mig, de tycker att jag är viktig, de tycker om mig.

Se varenda en av de som kommer till dig och ge var och en det just den behöver EFTER att du har frågat vad de vill ha.

När mina patienter frågar mig: Kommer det här att fungera? Kommer Balder att kunna hjälpa mig? Kommer jag att bli bra? Kommer jag att få ett jobb och bli "normal"? Så svarar jag alltid att; Ja, såklart att det kommer att funka! Allt du har sagt och visat mig bitills pekar på att det kommer att gå väldigt bra för dig i livet.

Någon skulle säkert säga att det är fel att ge människor "falskt hopp". Personligen är jag övertygad om att det medför betydligt större risker för de människor vi möter om vi förmedlar "falsk hopplöshet". •

” Någon skulle säkert säga att det är fel att ge människor "falskt hopp". Personligen är jag övertygad om att det medför betydligt större risker för de människor vi möter om vi förmedlar "falsk hopplöshet".

Irene Kolsrud gjorde ett bejublat framträdande med sin berättelse om M. Som tack blev det både visslingar, applåder och paket.

Nån som behöver lite mental träning?

Efter att ha lyssnat till Igor Ardoris blir man varse att mentala tränare kanske vi behöver lite till mans. Så att vi verkligen tar vara på våra liv, slutar att oroa oss, tänker positivt och vårdar rötterna – våra innersta tankar och känslor – som skyddar oss när det blåser.

För den breda allmänheten är kanske Igor Ardoris mest känd för som en av de skickliga pedagogerna som fick i uppdrag att i TV-rutan rusta upp klass 9A. En förväntansfull publik välkomnade därför Igor, som började med att beskriva sin bakgrund innan han blandade sentsenser, tester, bilder och berättelser och engagerade publiken i konsten att bedriva *själförsvaret*.

*

Igor Ardoris kom som 18-åring till Sverige från ett krigshärjat Balkan där han tappat tron på mänskligheten som under hela hans liv predikat om det goda. Ilskan och besvikelsen riktades mot de trolösa vuxna som slutligen ändå valde att kriga.

Därmed kunde Igor vända dem ryggen och helhjärtat satsa på barn. Han blev förskollärare. Förskolebarnen hade mycket att förmedla till en som några år senare skulle bli mental tränare:

*

– Vuxna tappar bort sitt spontana flow – barnen har det. Inget litet barn tvivlar på sin kapacitet och jämför sig med varandra. De har inte reflekterat över att den ena kryper fortare än den andra, och då heller inte lärt sig att sänka sig själva. Barn *lärt* sig av sina misstag, vuxna betraktar sig som kassa och hopplösa om de inte är bäst.

*

Som mental tränare vill Igor, extremt kortfattat, att vi ska vara lyckliga – ha ett bra liv, upplevelser och positiva känslor. Vilket är väldigt skilt från att vara lyckad.

– Se så många kändisar och stjärnor som ”lyckats” och har sina liv fyllda med droger, sprit och hopplösa relationer.

*

Om vi levde lite mer som barn så kanske våra liv inte skulle vara så fyllda av tillkortakommanden.

– När ett barn tänker kreativt funderar den vuxne på vad som är rätt eller fel. När ett barn gör fel så tar barnet med sig det som en erfarenhet, medan den vuxne har gjort ett misslyckande.

Förväntningar ser också olika ut; barn chansar när de vuxna riskerar. Barn drivs av nyfikenhet och den vuxne hindras av oro. När barnet har flyt så sliter den vuxne ...

– Hade vi tänkt som vuxna redan som barn hade vi inte lärt oss mycket, kommenterade Igor Ardoris som givit ut flera böcker om sina budskap och arbetssätt. •

” Vi ska vara lyckliga, vilket är väldigt skilt från att vara lyckad.

Igor Ardoris talar för sitt koncept själförsvaret.

Ja, det blev en bra dag!

FOTO TINA TIBBLING

